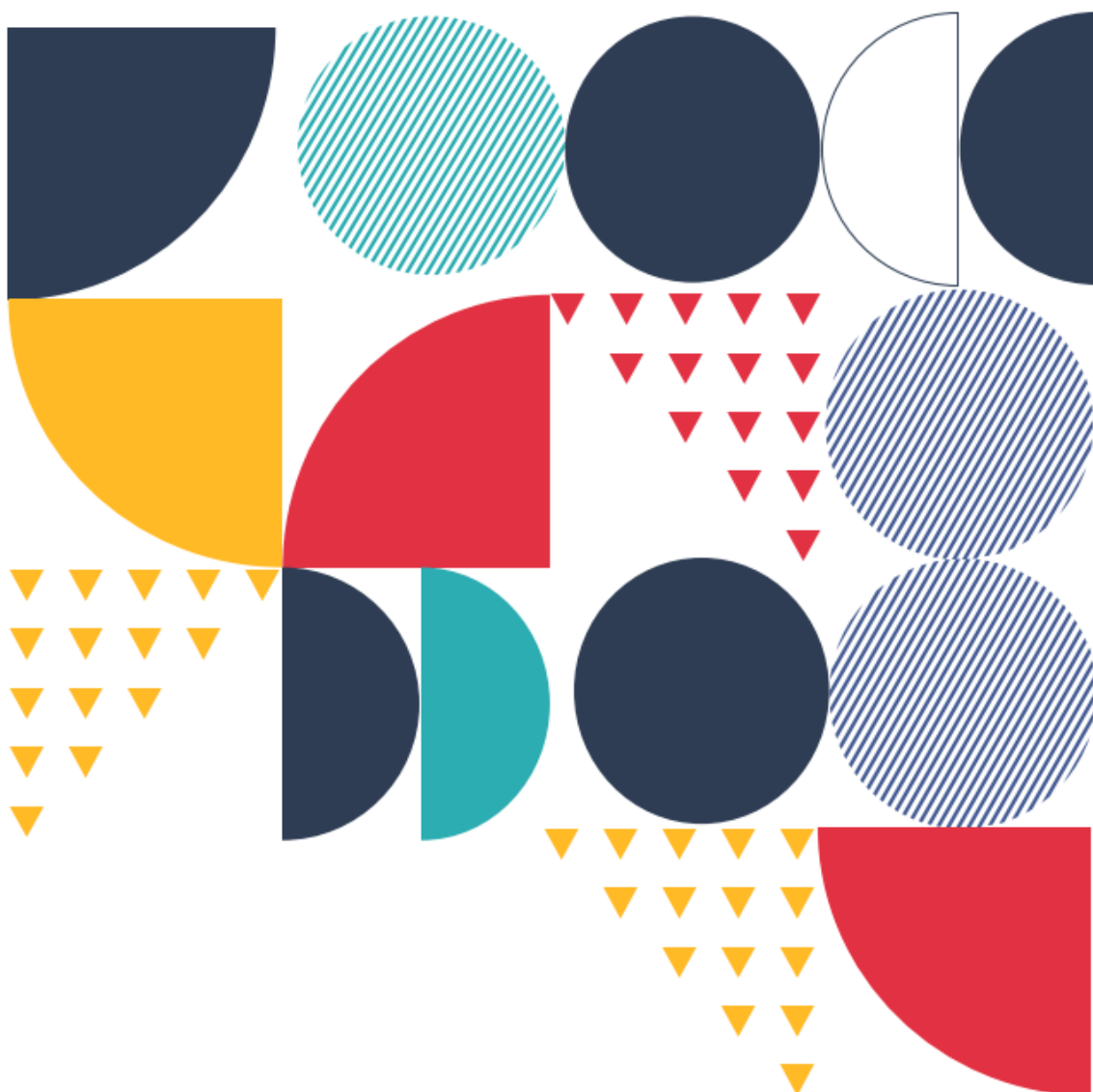


АНАЛИЗ

Демокрацията и младите българи

Анализ по повод 15 септември – Международния ден на
демокрацията

2026



Демокрацията и младите българи

София, септември 2026 г.

Изследването е осъществено от екип на Фондация „Институт „Отворено общество – София“. Цялата отговорност за съдържанието на документа носят авторите. При никакви обстоятелства не може да се приеме, че този документ отразява официалното становище на Фондация „Институт „Отворено общество – София“.

Изследването е осъществено от екип на Институт „Отворено общество – София“ в състав:

- Боян Захариев, автор
- Илко Йорданов, автор
- Георги Стойчев, редактор

Съдържание

I. Демокрацията като ценност – и въпросът за нейното усвояване	4
II. Подкрепа, скептицизъм и – преди всичко – несигурност	5
III. Понятието затруднява, явлението – не	7
IV. Плитки корени: готовността за компромис	8
V. Кой усвоява демокрацията – и кой не	10
VI. Готовност да се практикува демокрацията: въпросът за вота от 16 години	13
VII. Заключение: споделена отговорност	13
За изследванията	14
Библиография	15

I. Демокрацията като ценност – и въпросът за нейното усвояване

Резолюция A/RES/62/7, с която Общото събрание на ООН учредява 15 септември за Международен ден на демокрацията, определя демокрацията като универсална ценност, основана на „свободно изразената воля на хората да определят свои собствени политически, икономически, социални и културни системи и на тяхното пълно участие във всички аспекти на техния живот“ (United Nations General Assembly 2007). Демокрацията, развитието и зачитането на основните свободи са дефинирани като взаимозависими и взаимно подсилващи се, а прилагането им не е обвързано с единствен институционален образец.

„Не съществува единствен модел на демокрация.“

— Резолюция A/RES/62/7

Философската основа на това твърдение е формулирана най-ясно от философа и икономист Амартия Сен, чиито идеи са оказали силно влияние върху инициативите и подходите на ООН именно през последното десетилетие на миналия и началото на новия век: за да бъде една ценност универсална, не е необходим пълен консенсус, а е достатъчно хората навсякъде да имат основателни причини да я смятат за ценна; държавите не трябва да бъдат преценявани дали са „готови за демокрация“, защото стават готови чрез самата демократична практика (Sen 1999). Сен разграничава три измерения на тази стойност – присъща, инструментална и конструктивна (Sen 1999).

Оттук следва и логиката на настоящия анализ, но и неговата предпазливост. Ако демокрацията е практика, чрез която обществото се учи от самото себе си, то отношението на най-младите граждани към нея е не толкова краен резултат, колкото моментна снимка на един процес. Юношеството е възрастта, в която политическите понятия тепърва се усвояват, а ценностните позиции се изграждат и преподреждат. Затова разликите между юношите и пълнолетните българи, които разглеждаме по-нататък, не бива автоматично да се четат като поколенчески разрыв: голяма част от тях са съвместими с обяснението, че става дума за различен етап от гражданското съзряване, през който всяко поколение минава. Наличните данни не позволяват тези две обяснения да бъдат категорично разграничени и този въпрос остава открит за по-нататъшни изследвания с проследяващ дизайн.

Международният институт за демокрация и електорална помощ, който също възниква в резултат от процеса, довел до обявяването на международен ден на демокрацията, определя демократичното управление чрез два принципа – народен контрол върху обществените решения и равенство между гражданите при упражняването му (International IDEA 2006). Данните по-долу показват къде и двата принципа срещат затруднения при младите българи – и, не по-малко важно, доколко самото това поколение е вътрешно разнородно що се отнася до разбирането за демокрация.

II. Подкрепа, скептицизъм и – преди всичко – несигурност

КЛЮЧОВИ ЧИСЛА

35%

убедени в предимствата на
демокрацията юноши

24%

юноши скептици

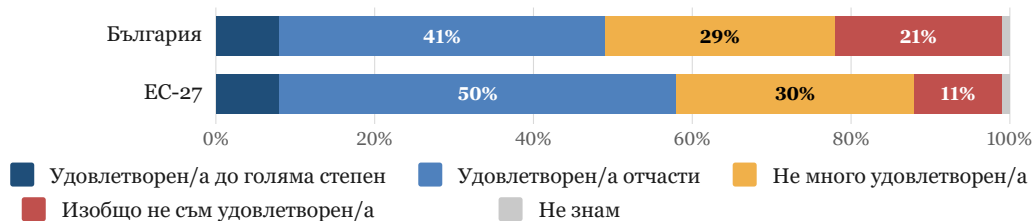
41%

юноши без позиция

През 2025 г. българските граждани поставят демокрацията сред седемте (от общо дванадесет) най-важни лични ценности, но при младите на възраст 15–24 г. тя дели предпоследно място; за тях далеч по-значими са индивидуалните свободи, себerealизацията и толерантността.¹ Струва си да се отбележи, че това са ценности, които самата резолюция извежда като неделима част от демократичното ядро – тоест младите може би не отхвърлят демокрацията, а я назовават с други думи.

Принципната подкрепа при пълнолетното население остава висока: 64% през 2023 г. и 58% през 2025 г. смятат, че няма по-добра форма на управление за България, при 19% и 28% несъгласни.² Тази подкрепа е устойчива на недоволството от практиката – всеки втори пълнолетен българин е недоволен от начина, по който работи демокрацията у нас (Графика 1), и въпреки това около 60% продължават да я приемат като най-добър модел.³

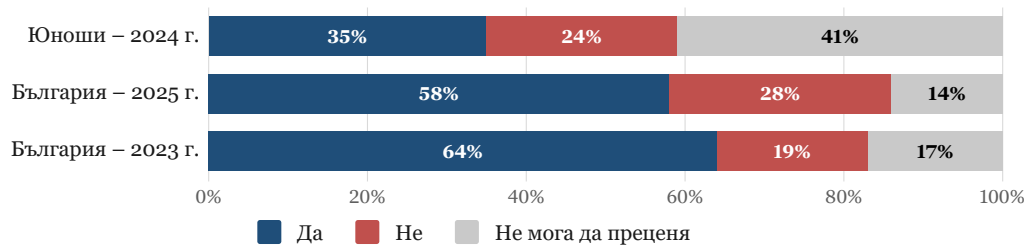
Графика 1. „Като цяло, доколко сте удовлетворен/а от начина, по който работи/функционира демокрацията в България?“ (България и ЕС-27)



Източник: European Commission, Brussels (2025). Eurobarometer 101.3 (2024). GESIS, Cologne. ZA8843, Data file Version 1.0.0, <https://doi.org/10.4232/1.14376>

Според нашите проучвания при юношите картината е по-разнородна. Сред гимназистите най-голяма е групата, която не може да формулира еднозначна позиция – 41%, при 35% убедени и 24% скептици. Ключовото наблюдение обаче е друго: скептицизмът е практически еднакъв в двете възрастови групи (между една пета и една четвърт). Разликата идва изцяло от отговорите, съдържащи несигурност, не от изразената недоволственост. Ако наистина имаше поколение, което се отвърща от демокрацията, бихме очаквали именно скептиците да са повече – а те не са (Графика 2).

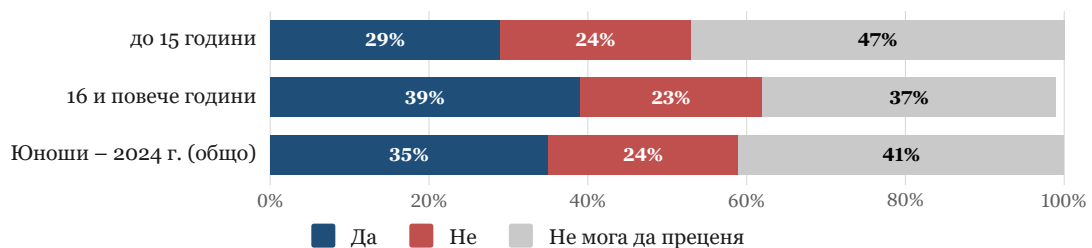
Графика 2. „Вярвате ли, че демокрацията е най-добрата форма на държавно управление за България?“ – юноши 2024 г. / България 2023 и 2025 г.



Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“; омнибусно национално представително социологическо изследване, 2025 г.

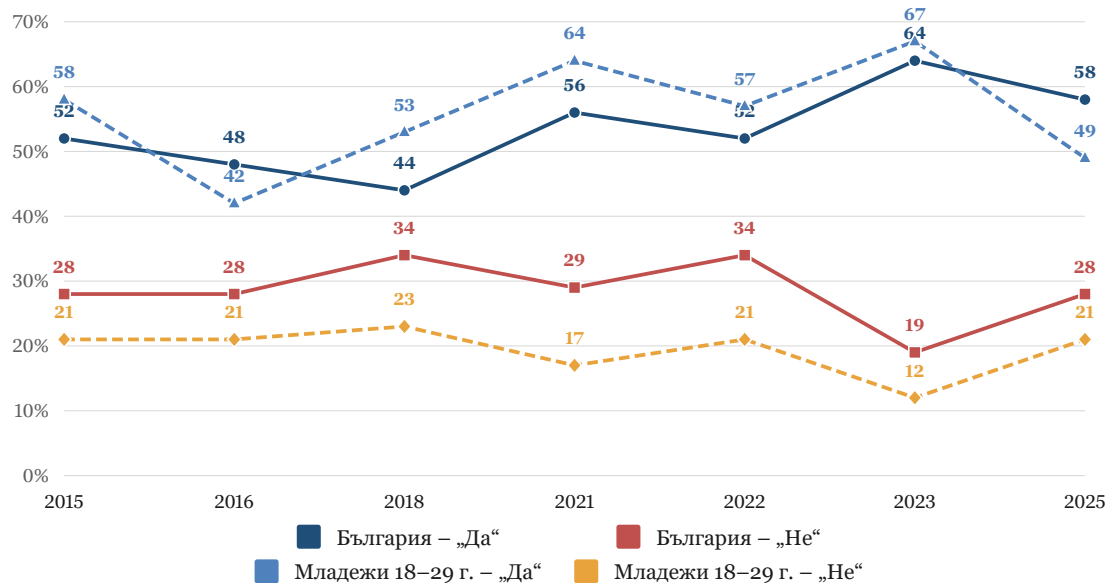
С възрастта колебанието сред младите отчасти намалява – при навършилите 16 години анкетираните без определено мнение спадат до 37–38%, вероятно и под влияние на гражданското образование в горния курс. Промяната остава в рамките на 5–10 процентни пункта, но посоката и е показателна: с натрупването на знания и опит несигурността намалява, без да се превръща в отрицание на демокрацията.

Графика 3. Същият въпрос – юноши 2024 г. общо / юноши до 15 г. / юноши на 16 и повече години



Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“

Данните за периода 2015–2025 г. показват, че делът на неопределилите се сред 18–29-годишните винаги е бил по-висок от средния за страната – тоест по-високата несигурност в младите години е по-скоро устойчива характеристика на възрастта, отколкото новопоявил се феномен. През есента на 2025 г. обаче се проявява и тенденция, която няма аналог в предходното десетилетие: убедените в демокрацията сред младежите (49%) за първи път след 2016 г. падат под нивото при по-възрастните (58%), а разликата между привърженици и скептици за първи път е по-голяма при възрастните (30 срещу 28 процентни пункта).

Графика 4. Отговори „Да“ и „Не“ – младежи 18–29 г. и средно за страната, 2015–2025 г.

Източник: Институт „Отворено общество – София“, омнибусни национално представителни социологически изследвания, 2015–2025 г.

Най-вероятното обяснение е ситуативно: акумулираното недоволство от политическата дестабилизация след 2020 г. се проектира не само върху властовото статукво, но и върху самата форма на управление, а младите – като по-слабо „закотвени“ в институционалния опит – реагират по-рязко. Реалистично е да се очаква, че протестната енергия от късната есен на 2025 г. може да се преобразува с течение на времето в разнолик вот, включително към формации с популистки и антидемократични послания. Дали обаче става дума за трайна поколенческа промяна, или за колебание, което ще се изглади с възрастта, наличните данни не позволяват да се прецени.

III. Понятието затруднява, явлението – не

Най-убедителното основание да четем несигурността като етап, а не като позиция, идва от следващия въпрос. Помолени да посочат една държава, която се управлява добре и от която България трябва да взема пример, 84% от юношите избират демокрации. Сред вярващите в демокрацията делът е 90%, сред скептиците – все още 70%, а сред колебаещите се – 87%, тоест по този показател профилът им е практически идентичен с този на убедените демократи.

Графика 5. Тип държави, от които България следва да взема пример – според отношението към демокрацията

Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“

Най-често посочвани са Германия и Швейцария; Русия е единствената недемократична страна в първите четиринадесет позиции, а Китай е на петнадесета. Половината от юношите посочват държави – членки на ЕС, 15% – скандинавски демокрации.

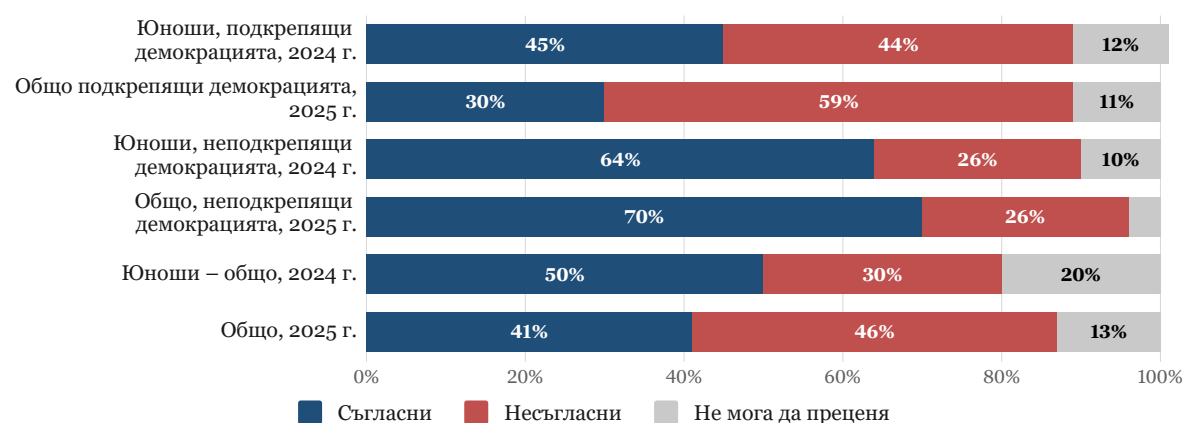
Изводът е двояк. От една страна, затруднението на младите е с абстракцията, не с разпознаването: онова, което голяма част от възрастните правят интуитивно – разграничението между демократичния принцип и несъвършеното му прилагане у нас – се оказва трудна задача за част от младежите, които все още изграждат политическия си речник. От друга страна, данните показват, че „колебаещите се“ изобщо не са еднородна и още по-малко безразлична група: по същество те вече имат демократични предпочитания, без да разполагат с понятието, което да ги назове. Тук е мястото на онова, което резолюцията нарича „участие на гражданите“, а Сен – конструктивна стойност на демокрацията: способността да формулираш, включително за самия себе си, собствените си ценности не се получава по наследство, а се упражнява (Sen 1999; United Nations General Assembly 2007).

IV. Плитки корени: готовността за компромис

Всеки втори юноша е склонен да приеме временно ограничаване на демократични права и свободи в името на реда и сигурността; 30% го отхвърлят, а всеки пети не може да прецени. При пълнолетното население балансът е обратен – 46% несъгласни срещу 41% съгласни.

Още по-показателно е поведението вътре в групата на привържениците. Сред юношите, които подкрепят демокрацията, готовността за компромис (45%) леко надделява над несъгласието (44%), докато при възрастните демократи почти 60% не биха допуснали подобен компромис срещу 30%, които биха го приели. Ценностната подкрепа при младите съществува, но още не е обвързана с разбирането, че правата и свободите не са разменна монета.

Графика 6. Съгласие за краткотрайно ограничаване на някои демократични права и свободи в името на реда и сигурността – в зависимост от подкрепата за демокрацията (юноши 2024 г. / страната 2025 г.)



Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“; омнибусно национално представително социологическо изследване, 2025 г.

Показателно е и разположението на юношите по оста GAL–TAN. Съкращенията означават два противоположни ценностни полюса: GAL („Зелено, Алтернативно, Либертарианско“) обединява екологичната чувствителност, отвореността към алтернативни начини на живот и приоритизирането на индивидуалните права и свободи, а TAN („Традиционно,

Авторитарно, Националистическо“) – привързаността към установените норми, силната власт и реда, и националната обособеност. За разлика от класическата ляво–дясна ос, която описва икономически позиции, GAL–TAN измерва културно-ценностните нагласи. В настоящото изследване по нея е разположена композитна оценка, изградена от отговорите по въпроси за човешките права и свободи, зелените идеи, толерантността към малцинствата и геополитическата ориентация; отрицателните стойности означават по-силни TAN нагласи, положителните – нарастваща GAL ориентация.

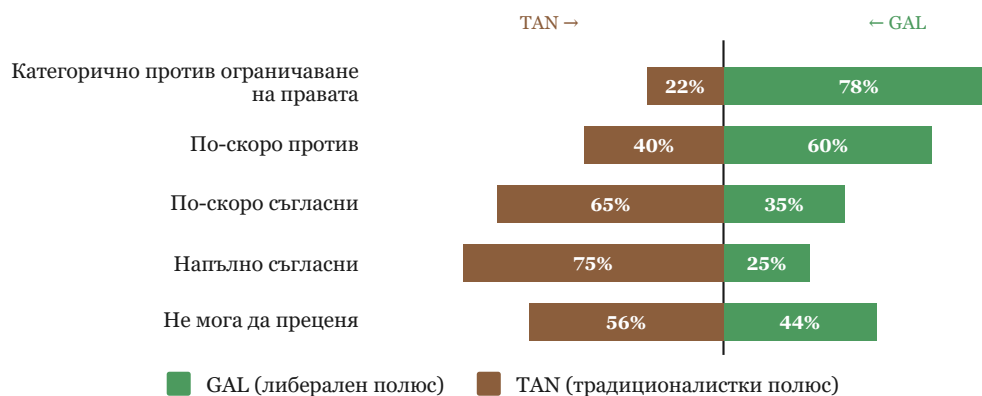
Графика 7. Разпределение на юношите по оста GAL–TAN според оценката на демокрацията като форма на управление



Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“

Разпределението потвърждава очакваната връзка: сред категорично отхвърлящите „суспендирането“ на демокрацията почти четирима от петима са в либералната половина на скалата; сред допускащите го – трима от четирима са в авторитарно-традиционалистката. По-интересна обаче е нехомогенността. Почти двама от петима поддръжници на демокрацията имат по-скоро TAN профил, а всеки трети скептик всъщност защитава либерално-демократични политики. Това не е непоследователност в буквалния смисъл, а характерен белег на мироглед в процес на изграждане, в който принципната позиция и конкретните политически предпочитания още не са се подредили в общ пакет. Подобно разминаване се среща и при възрастните, но в значително по-малка степен – което отново насочва към обяснението „етап“, а не „поколение“.

Графика 8. Разпределение на юношите по оста GAL–TAN според отношението към ограничаването на демократичните права



Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“

Именно тук резолюцията става практически релевантна. Демокрацията, човешките права и върховенството на закона са описани в нея като неделимо ядро от ценности – не като

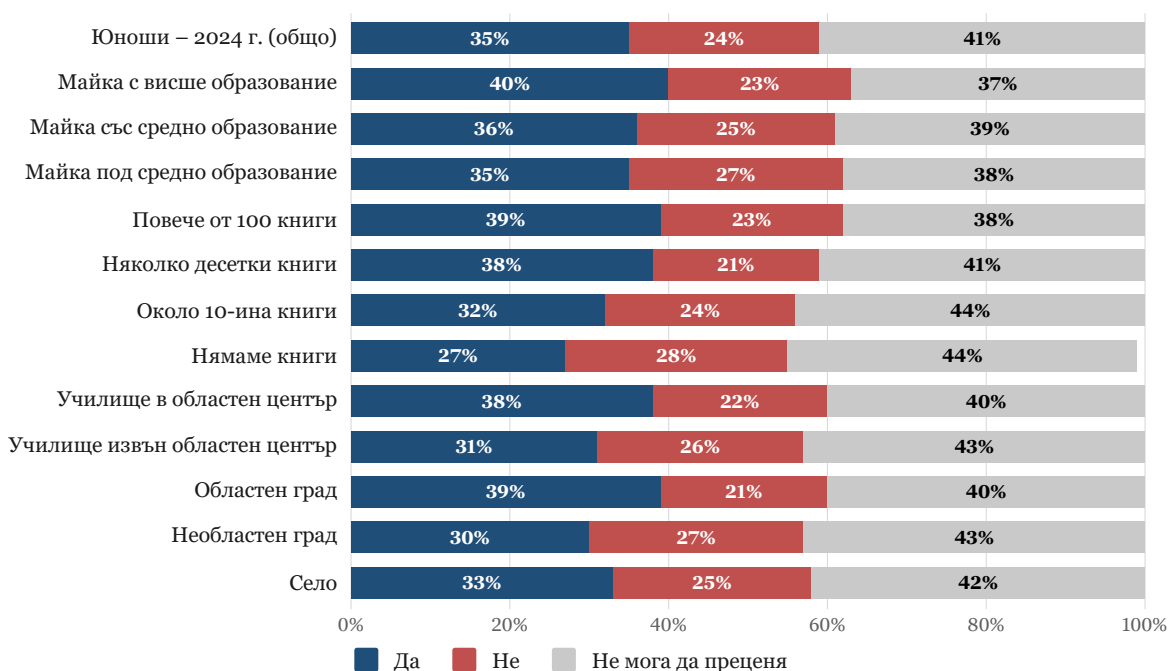
меню, от което може да се избира при нужда (United Nations General Assembly 2007). Тази неделимост е онова, което младите усвояват най-бавно.

V. Кой усвоява демокрацията – и кой не

Твърдението „младите“ впрочем е удобно, но подвеждащо. Подкрепата за демокрацията сред юношите варира съществено и вариациите следват познати социални линии:

- **Образование на майката:** 40% при висше образование срещу 35% при под средно;
- **Културен капитал:** над 38% в домакинства с повече от 100 книги срещу около 27% там, където книги няма;
- **Местоживеене:** 39% в областните центрове (над 50% във Варна, близо 40% в София и Пловдив) срещу около 30% в селата и малките градове;
- **Училище:** в училищата извън областните центрове разликата между вярващи и скептици е едва 5 процентни пункта, срещу 16 пункта в областните градове;
- **Гражданско участие:** с възрастта нараства включването в петиции, протести, доброволчество и екоинициативи – и заедно с него подкрепата за демокрацията (от около 30% при 14–15-годишните до около 40% при навлизащите в пълнолетие).

Графика 9. Подкрепа за демокрацията според образованието на майката, обема на домашната библиотека, местоживеенето и местоположението на училището



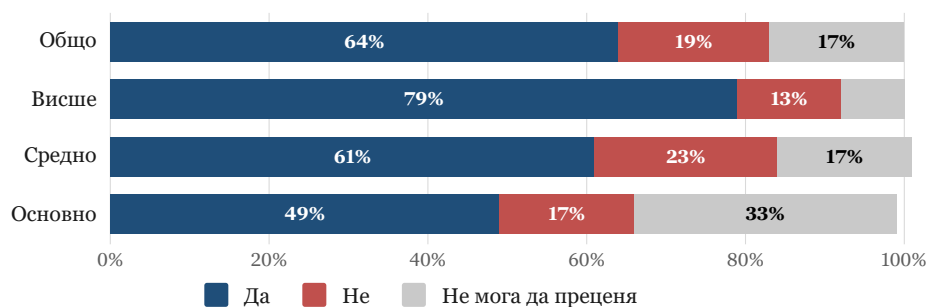
Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“

Графика 10. Дял участници в различни форми на гражданска активност – две възрастови групи

Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“

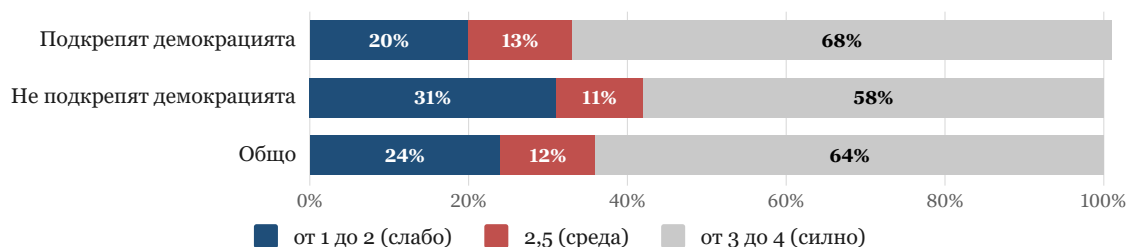
Последната зависимост е особено съществена, защото е двупосочна и подлежи на въздействие: гражданското участие едновременно съпътства и произвежда демократични нагласи – точно в съзвучие с твърдението на Сен, че държавите стават готови за демокрация чрез самото и практикуване (Sen 1999).

При възрастните същите зависимости са далеч по-ясно изразени: 79% подкрепя сред висшистите срещу 49% при завършилите основно образование.² Разликите между младите поколения, с други думи, не изчезват с възрастта – те се задълбочават, ако не бъдат компенсирани навреме.

Графика 11. Подкрепа за демокрацията при пълнолетните според завършената образователна степен

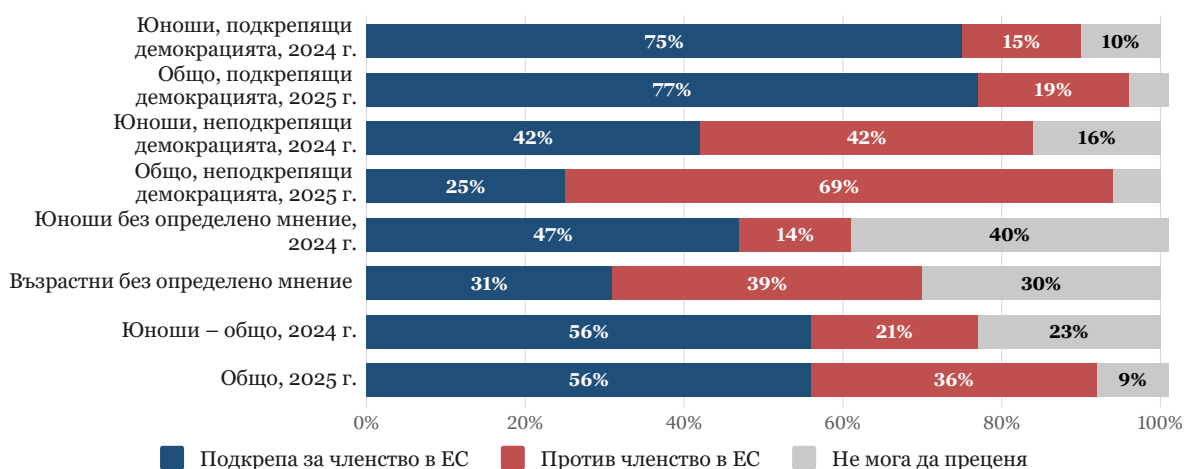
Източник: Институт „Отворено общество – София“, омнибусно национално представително социологическо изследване, 2023 г.

Към това се добавя и глобалната перспектива: 60% от юношите изпитват принадлежност към Европа и света, като сред подкрепящите демокрацията силното усещане за близост със света достига 68% – с 10 пункта повече, отколкото сред скептиците.

Графика 12. Усещане на свързаност със света в зависимост от подкрепата за демокрацията (юноши 2024 г.)

Източник: Институт „Отворено общество – София“, омнибусно национално представително социологическо изследване, 2025 г.

Членството в ЕС подкрепят 56% от юношите (колкото и от възрастните), но при скептиците към демокрацията юношите са разделени поравно (42% срещу 42%), докато при възрастните скептици 69% са против ЕС. Ценностните пакети при младите още не са „закопчани“ – което означава и че още не са затворени за влияние.

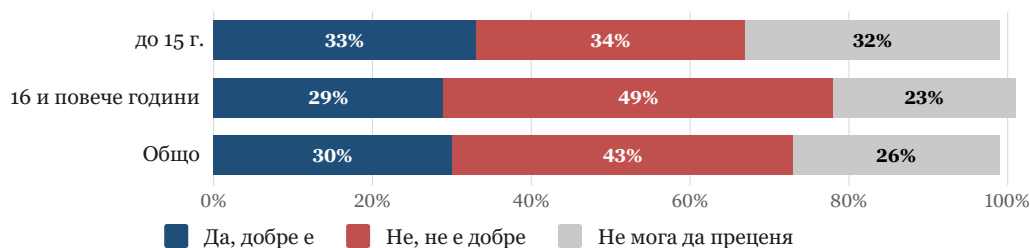
Графика 13. Отношение към членството на България в ЕС – в зависимост от подкрепата за демокрацията (юноши 2024 г. / страната 2025 г.)

Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“; омнибусно национално представително социологическо изследване, 2025 г.

VI. Готовност да се практикува демокрацията: въпросът за вота от 16 години

Отношението към демокрацията се измерва не само с декларации, но и с готовността тя да бъде практикувана. Резолюция 62/7 изрично свързва демокрацията с провеждането на свободни и честни периодични избори и с пълноценното участие на гражданите (United Nations General Assembly 2007), а в редица държави изборителното право се придобива на 16 години. Сред българските юноши обаче преобладава мнението, че собственото им поколение все още няма необходимата зрялост за това – 43% са против снижаване на възрастовия праг, 30% го подкрепят, а малко над една четвърт се колебаят. Любопитното е, че тази позиция не зависи от отношението към демокрацията: подкрепящите и скептиците отговарят почти еднакво. Решаваща се оказва възрастта – докато до 15 години трите групи са практически равни, при 16–18-годишните подкрепата пада до 29%, а всеки втори се обявява против (Графика 14).

Графика 14. Нагласи на юношите към изборително право от 16-годишна възраст – по възрастови групи



Източник: Институт „Отворено общество – София“, онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“

Причините подлежат на допълнително изследване: от нарастващото с възрастта разбиране за необходимостта от информиран и отговорен вот до липсата на увереност, че поколението им е подготвено за политическо участие. И в двата случая резултатът е сам по себе си показателен – и по-скоро окуражаващ, отколкото обратното: най-младите български граждани преценяват собствената си гражданска подготвеност трезво и колкото повече знаят, толкова по-взискателни стават към себе си.

VII. Заключение: споделена отговорност

Процесът ICNRD⁴, от който произлиза Международният ден на демокрацията, тръгва през 1988 г. в Манила като изцяло междуправителствен форум. Организациите на гражданското общество се включват през 1997 г. в Букурещ със създаването на Форум на гражданското общество; парламентите – през 2003 г. в Улан Батор; а в Доха през 2006 г. тристранната структура е институционализирана със Съвместна декларация и Съвместен механизъм за последващи действия (Inter-Parliamentary Union 2006; United Nations General Assembly 2007). Монголският пример показва и практическия и израз – съвместно разработени показатели за демократично управление и законодателно закрепена в Монголия Девета цел на хилядолетието, която е уникална за страната (Chuluunbaatar and Landman 2005; Hulan 2011).

Какво следва от всичко това за България днес? На първо място – предпазливост към лесните обобщения. Данните не показват поколение, обърнало гръб на демокрацията, а поколение, което още не е стигнало до нея по пътя на понятията: разпознава добре управ-

ляваните общества, но не владее термина; подкрепя демокрацията, но още не е разбрало, че правата не подлежат на пазарлък; съмнява се в собствената си готовност да гласува – и то толкова повече, колкото по-осведомено става. Вътре в него съществуват отчетливо различни групи, а разликите помежду им следват образователните, социалните и териториалните разделения на страната, а не някаква обща „младежка“ нагласа.

На второ място – че тъкмо това прави момента подходящ за действие. Нагласи в процес на формиране са нагласи, върху които може да се влияе. Основите на позитивното отношение към демократичните ценности трябва да бъдат положени чрез ранно гражданско обучение, а училищното образование – да компенсира неравенствата, засягащи най-силно учениците от малките населени места и домакинствата с по-нисък социално-икономически статус. Това не е задача нито само на институциите, нито само на училището, нито само на гражданския сектор – точно както го формулира тристранният модел на ICNRD.

Това е конкретното съдържание, което 15 септември може да има у нас – отвъд символиката на датата.

Бележки

1. European Commission, Directorate-General for Communication, *Standard Eurobarometer 103 – Spring 2025*, version v1.00, 2025, http://data.europa.eu/88u/dataset/s3372_103_3_std103_eng.
2. Институт „Отворено общество – София“, *Доверие в демокрацията 2023 г.*, <https://osis.bg/?p=4744>; Институт „Отворено общество – София“, омнибусно национално представително социологическо изследване, 2025 г.
3. European Commission, *Standard Eurobarometer 103 – Spring 2025*.
4. ICNRD (The international conferences on new and restored democracies – Международни конференции за нови и възстановени демокрации).

За изследванията

Цитираните данни са от две национални проучвания.

Национално представително изследване на общественото мнение, проведено сред пълнолетното население на страната през периода 9–17 юли 2023 г. по метода на пряко стандартизирано интервю „лице в лице“. Респондентите са подбрани чрез двустепенна стратифицирана извадка по регион и тип населено място с квота по признаците пол и възраст. Проведени са 1003 ефективни интервюта. Максималната стохастична грешка при 95% гаранционна вероятност и при 50-процентен дял е $\pm 3,1\%$. Изследването е проведено на терен от агенция „Тренд“ по поръчка на Фондация „Институт Отворено общество – София“ с подкрепата на Фонд Активни граждани България. Средствата за Фонд Активни граждани са предоставени от Исландия, Норвегия и Лихтенщайн в рамките на Финансовия механизъм на ЕИП 2014–2021. Изказаните мнения са на авторите и не отразяват непременно мнението на Оператора на Фонд Активни граждани или на Финансовия механизъм на ЕИП.

Онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“, осъществено от Институт „Отворено общество – София“ в партньорство с Център „Амалипе“ сред ученици в гимназиална възраст. В изследването, проведено в периода 20 ноември – 22 декември 2024 г., участваха 4624 младежи. Данните са претеглени по три квотни признака: пол, възрастови групи и местоживее. Проучването е осъществено в различни региони на страната чрез

онлайн анкета за доброволно самостоятелно попълване от всеки участник на възраст 14–18 години. Не се събира информация за наименование на конкретни училища, където учат младежите.

Библиография

- Chuluunbaatar, G., and Todd Landman. 2005. „Role of Democracy Assessment Tools in Democracy Consolidation: Lessons Learned From Mongolia.“ *The Mongolian Journal of International Affairs*, no. 12: 105–120.
- European Commission, Directorate-General for Communication. 2025. *Standard Eurobarometer 103 – Spring 2025*. Version v1.00. http://data.europa.eu/88u/dataset/s3372_103_3_std103_eng.
- Habermas, Jürgen. 1996. *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*. Translated by William Rehg. Cambridge: Polity Press.
- Hulan, Hashbat. 2011. „Multi-Stakeholder Governance Assessments in Mongolia and the MDG-9.“ In *Making the State Responsive: Experience with Democratic Governance Assessments*, edited by UNDP, 83–103. Oslo: UNDP Oslo Governance Centre.
- Inter-Parliamentary Union. 2006. „A Parliamentary Perspective on the ICNRD Movement.“ *The World of Parliaments*, no. 24 (December): 7.
- Inter-Parliamentary Union. 2007. *Expert Seminar on the Past, Present and Future of the New or Restored Democracies Movement: Summing Up by the Chair*. Stockholm: IPU / Swedish Parliament.
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA). 2006. *Democracy, Conflict and Human Security: Pursuing Peace in the 21st Century*. Stockholm: International IDEA.
- Rawls, John. 1993. *Political Liberalism*. New York: Columbia University Press.
- Romania, Permanent Mission to the United Nations. 1998. *Statement at the 53rd Session of the General Assembly of the United Nations – Item 33: Support by the United Nations System of the Efforts of Governments to Promote and Consolidate New or Restored Democracies*. New York.
- Sen, Amartya. 1999. „Democracy as a Universal Value.“ *Journal of Democracy* 10 (3): 3–17.
- United Nations General Assembly. 2007. *Support by the United Nations System of the Efforts of Governments to Promote and Consolidate New or Restored Democracies*. Resolution A/RES/62/7. New York: United Nations.
- United Nations, Secretary-General. 2009. *Guidance Note of the Secretary-General on Democracy*. New York: United Nations.
- Институт „Отворено общество – София“. 2023. *Доверие в демокрацията 2023 г.* София. <https://osis.bg/?p=4744>.
- Институт „Отворено общество – София“. 2015–2025. *Омнибусни национални представителни социологически изследвания*. София.
- Институт „Отворено общество – София“ и Център „Амалипе“. 2024. *Онлайн проучване „Младите граждани – 2024 г.“*. София.

Списък с графики

Графика 1	„Като цяло, доколко сте удовлетворен/а от начина, по който работи/функционира демокрацията в България?“ (България и ЕС-27)	5
Графика 2	„Вярвате ли, че демокрацията е най-добрата форма на държавно управление за България?“ – юноши 2024 г. / България 2023 и 2025 г.	6
Графика 3	Същият въпрос – юноши 2024 г. общо / юноши до 15 г. / юноши на 16 и повече години	6
Графика 4	Отговори „Да“ и „Не“ – младежи 18–29 г. и средно за страната, 2015–2025 г.	7
Графика 5	Тип държави, от които България следва да взема пример – според отношението към демокрацията	7
Графика 6	Съгласие за краткотрайно ограничаване на някои демократични права и свободи в името на реда и сигурността – в зависимост от подкрепата за демокрацията (юноши 2024 г. / страната 2025 г.)	8
Графика 7	Разпределение на юношите по оста GAL–TAN според оценката на демокрацията като форма на управление	9
Графика 8	Разпределение на юношите по оста GAL–TAN според отношението към ограничаването на демократичните права	9
Графика 9	Подкрепа за демокрацията според образованието на майката, обема на домашната библиотека, местоживеенето и местоположението на училището	10
Графика 10	Дял участници в различни форми на гражданска активност – две възрастови групи	11
Графика 11	Подкрепа за демокрацията при пълнолетните според завършената образователна степен	12
Графика 12	Усещане на свързаност със света в зависимост от подкрепата за демокрацията (юноши 2024 г.)	12
Графика 13	Отношение към членството на България в ЕС – в зависимост от подкрепата за демокрацията (юноши 2024 г. / страната 2025 г.)	12
Графика 14	Нагласи на юношите към избирането право от 16-годишна възраст – по възрастови групи	13